

EKUMENISMUS A ČESKÝ JAZYK

Jako redaktor, a ovšem zejména jako čtenář literatury s ekumenickou tematikou (zvláště literatury překladové), nejednou žasnu nad problémy, které toto téma působí v našem rodném jazyce. Zde je několik námětů k zamyšlení (anebo k nápravě) pro autory a překladatele.

Hned slovo EKUMENA. Zde mají někteří za to, že je třeba psát *ekuména*. Řecký podklad zní *oikúmené*; okolnost, že slabika *me* je v řečtině pod přízvukem nikterak vokál neprodlužuje. Kdybychom se už chtěli v českém užití konformovat s řečtinou, museli bychom logičtěji psát *ekúm-*. Ale počestění koncové slabiky (*-mené* na *-mena*) nás toho zbavuje a my můžeme psát prostě: *ekumena*.

Na jiný problém narazíme při výrazu SVĚTOVÁ / EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ. Oficiální název zní *World Council of Churches*, tedy jednoznačně: *Světová rada církví*. Je ovšem pravda, že v německých textech byla opuštěna někdejší složenina *Weltkirchenrat* z obavy, aby nevznikl dojem, že jde o „radu světové církve“ (*Weltkirche*) a jen okrajově se udrželo korektní: *Weltrat der Kirchen*; častěji se i oficiálně píše o *Ökumenischer Rat der Kirchen*. Protože v češtině nedorozumění nehrozí, doporučuji jednoznačně v překladech z němčiny užívat oficiálního: „Světová rada církví“ a výraz „Ekumenická rada...“ rezervovat pro místní (národní) rady církví, kde se tak vskutku nazývají.

Pro označení východního křesťanství a církví této tradice má čeština krásné, jednoznačné slovo: PRAVOSLAVÍ (pravoslavné církve); je to slovo také věčně korektní, jak jsem již jinde vyložil, ne-

bot jádrem této tradice je *oslava*. Přesto někteří překladatelé upřednostňují výraz *ortodoxie*, prý z (zbytečné) obavy, aby nevznikl dojem, že míněna je jen „slovanská“ verze východního křesťanství. Slovo „ortodoxie“ (ortodoxní) je nejednoznačné; existuje přece i „ortodoxie“ protestantská, židovská atd. a výraz budí dojem čehosi ztrnulého, koženého. Čtenář nemá být maten: tedy jednoznačně *pravoslaví*.

Věcí konvence bude napříště, jak se vyrovnáme s různými označeními pro KONCIL. I latinská terminologie osciluje mezi *concilium* a *synodus*. V češtině k tomu ještě přistupuje „sněm“ (a u Husa dokonce „sbor“). Za nejschůdnější považují užívat výrazu *koncil* pro koncily povšechné církve – „ekumenické“, ať starocírkevní, ať podle oficiálního seznamu západní církve; pro shromáždění dílčích církví (místní, regionální) pak rezervujeme *synoda* (podle řečtiny) nebo i *synod*.

Narazili jsme na výraz SBOR. V českém evangelickém prostředí se ho užívá pro označení místního společenství (obce), ale už Církve československá husitská se přidržela někdejšího (ve staré Jednotě bratrské jednoznačného) užití, které takto označuje shromaždiště, budovu, v němž se místní společenství (zde: náboženská obec) schází. Slovo (*místní*) *obec* se mi zdá z věcných i jazykových důvodů nejvýstižnější, protože nejméně mate. Nevhodný výraz zde je *kongregace*, převzatý mechanicky z angličtiny; v češtině je neobvyklý a kromě toho se ho v oficiálním názvosloví katolické církve užívá hned pro několik útvarů, jež s místní obcí nemají nic společného.

Obezřetnosti je třeba při výrazu **CÍRKEVNÍ SPOLEČENSTVÍ**. Může označovat „společenství mezi církvemi“ jako zvláštní model jednoty církví (*Kirchengemeinschaft, church fellowship, communion ecclésiale*). Pak by bylo lépe nahradit adjektivum *církevní* méně ohebnou genitivní vazbou: *společenství církví* (nebo kde třeba: *společenství mezi církvemi*). Důvod je prostý: Oficiální katolické texty užívají již po desetiletí

výrazu *církevní společenství* pro některé (blíže nedefinované) křesťanské útvary, jejichž eklesiální status je nižší a nedovoluje proto, aby byly považovány za „církev“.

Tolik pro tentokrát z dílny redaktory. Časem se můžeme k této problematice vrátit, snad i na základě reakcí či podnětů laskavých čtenářů. Obojí bude vítáno.

Pavel Filipi

TEOLOGICKÝ SBORNÍK č. 1/99

vyšel v březnu t. r. pod titulem „Spása je ze Židů“.

Titulní blok tvoří příspěvky *H. Stöhra, M. Prudkého, J. Hoblíka* z korespondence o židovsko-křesťanských vztazích. Jsou doplněny o komentář k vatikánskému dokumentu o šoa (Clemeno Thoma) a o úvahu židovského myslitele *Jérajaku Leibowicze*.

Provokativní starší text Bonaventury Bouše „Paradox křesťanství“ vesměs souhlasně komentují: *J. Heller, L. Hejdánek, C. V. Pospíšil, J. Hoblík, J. Vokoun, J. Kouzal, J. P. Ordok, J. Spousta*.

Připojeny jsou dokumenty Kairos (č. 1: Jednota a dialog – úkol i dar, č. 2: Neukládejte si poklady na zemi) a návrh ústavy katolické církve.